

Smaastykker.

XV.

Et lille Bidrag til Salmedigteren Arvid Pedersens Historie.

Ved *H. F. Rørdam*.

Arvid Pedersen er bekendt som en af vore ældste Salmedigtere¹⁾ og som den, der mere end nogen anden har bidraget til den evangelisk-lutherske Reformations Grundfæstelse paa Bornholm, hvor han i en Række Aar var Øens Provst og Præst til S. Ibs Kirke. Men da hans Levneds-historie forøvrigt ikke er meget oplyst, vil ethvert Bidrag til samme uden Tvivl kunne vente Opmærksomhed hos kyndige.

Jeg skal da gjøre opmærksom paa, at der i et Brev (dat. Vittenberg 18. April 1524) fra den bekjendte Malmø-Borgmester Hans Mickelsen til den landflygtige Kong Christiern II findes følgende Ytringer, som formentlig gjælde nævnte Arvid Pedersen²⁾:

»Eders Naade fortænker (o: vil mindes), at jeg tilforn haver sagt Ed. N. af (o: om) en vellærd Karl udi vor Herres Evangelium, som haver studeret her udi Vittenberg, som Paulus udi Torgau hannem vel bekjendt er (o: som det er P. vel bekjendt). Han er nu nyligen kommen af Skaane, og veed mange mærkelig Undervisninge at give Ed. Naade tilkjende, hvor(ledes) alting nu tilstaar (o: staar til) udi Danmark, som mig for langt var at skrive. Thi skikker jeg

¹⁾ K. S. 5. R. II, 47 ff. 452.

²⁾ Helveg har i den danske Kirkes Hist. til Reform. II, 633—4 anført nogle Ord af Brevet, men uden at ytre nogen Formodning om, hvem de gjælde.

hannem i Morgen til Lijbsk (o: Leipzig) med min Vært, og han skal strax der af (o: fra) give sig til Ed. N. Jeg haabes til Guds Forsynlighed og Naade, med Ed. Naades Raad, Villie og Samtykke vil jeg leve med Ed. N. den Dag, at han skal være min Biskop udi Malmø og gjøre megen god Frugt. Han skal ikke være meget mindre udi Ed. Naades Ansigte (o: Anseelse) end Ed. Naades egen Paulus udi Torgau etc. Ed. Naade examinere hannem frit udi Skriften, saa forstander og kjender Ed. N. hannem snarligen¹⁾.

At den »i Herrens Evangelium vellærde Karl«, som her omtales, er Arvid Pedersen, mener jeg ikke kan være tvivlsomt, da han er den eneste Skaaning, som i Förstemanns Album Acad. Vittenbergensis 1502—60 anføres som immatrikuleret i Vittenberg i Sommersemesteret 1524²⁾ — ganske vist efter den 18. April, da Brevet er skrevet; men dette Brev viser jo ogsaa, at han strax efter sin Ankomst til Vittenberg er bleven afsendt af Hans Mickelsen til Leipzig, for at han derfra personlig skulde sætte sig i Forbindelse med Christiern II og overbringe de Nyheder, han havde medbragt hjemmefra. Han har derfor først noget senere kunnet lade sig immatrikulere i Vittenberg, hvor han for øvrigt, som Brevet viser, allerede havde studeret en Gang tidligere. — Naar Hans Mickelsen udtaler det Haab, at bemeldte unge Mand med Tiden skulde blive »min Biskop udi Malmø«, er det vel ikke Meningen, at Malmø ventedes at skulle blive evangelisk Bispesæde, men vel at Arvid Pedersen skulde blive Skaanes Biskop, naar Christiern II med Sejr over sine Fjender atter vendte tilbage til Danmark, og hans tro Tjener Hans Mickelsen atter overtog sin Plads som Borgmester i Malmø.

Det er os ikke bekendt, naar Arvid Pedersen kom hjem fra Vittenberg. I ethvert Tilfælde blev Hans Mickelsens Fremtidsdrømme sørgelig skuffede. At Arvid P. imidlertid har

¹⁾ N. I. Ekdal, Christiern II's Arkiv, S. 734—5.

²⁾ Anf. Skr. S. 122: »Vitus Petri Londen(sis) Danus«.

opholdt sig i Skaane (og vel snarest i Malmø) i Brydnings-aarene, inden han fik fast Virksomhed paa Bornholm, maa findes rimeligt, naar man ser hen til hans Samarbejde med Claus Mortensen (Tøndebinder) for at skaffe de evangeliske Menigheder Salmer i Modersmaalet¹⁾.

Den i Brevet nævnte »Paulus i Torgau«, »Eders Naades egen Paulus«, er den fra Christiørn II's Udlændighedsaar vel kjendte Povl Pedersen Kempe, der med stor Hengivenhed for Kongen, betydelig Lærdom og en vældig, næsten fanatisk Iver for »det rene Evangelium« forbandt et mærkelig opskruet Væsen, i alt Fald efter hans Breve at dømme. Han havde siden 1521 studeret i Ristock, var senere en Tid lang (som det synes) Skolemester i Torgau, og blev 25. Maj 1524 immatrikuleret i Vittenberg²⁾. Efter hvad Dr. A. Heise har oplyst, synes denne ejendommelige Personlighed, der havde været Christiørn II's Kansler under hans forgjæves Forsøg paa erobre Norge 1531—2, at have endt sine Dage i Viborg, hvor han 1535—6 træffes som Forstander for S. Hans Kloster³⁾.

¹⁾ Der kan formentlig ikke lægges nogen Vægt paa, at Dr. Hans Povlsen Resen i sin lille Reformationshistorie (K. S. 4. R. I, 51) under Aaret 1529, ved Omtalen af Malmøsalmebogen og Arvid Pedersens Deltagelse i dette Foretagende, nævner ham som Præst paa Bornholm. Resen har aabenbart lige saa lidt som vi vidst, i hvilket Aar A. P. er bleven Præst; men da det var bekjendt, at han senere var Præst paa Bornholm, er denne Omstændighed allerede omtalt paa dette tidlige Tidspunkt.

²⁾ Förstemann a. Skr., S. 121: »Paulus Kemp dioc. Ruppen(sis) 25. Maji« (1524). Ruppen. maa vel være en Fejl for: Ripen.

³⁾ Dansk biogr. Lex. IX, 130. D. Mag. 3. R. IV, 200.